

Sentyabrın 23-də Təhsilin Qiymətləndirilməsi üzrə Beynəlxalq Assosiasiyası (IAEA: International Association for Educational Assessment) "Qiymətləndirmə və qərarvermə fərdi və institusional həlli yolları" mövzusunda 45-ci illik beynəlxalq konfransın (IAEA 2019) rəsmi açılış mərasimi keçirilir. Beynəlxalq konfransın Azərbaycanla birgə təşkilatçısı Dövlət Mətbəhan Mərkəzidir. Dövlət Mətbəhan Mərkəzi IAEA-nın üzvüdür və bu təşkilatın keçirdiyi tədbirlərdə müntəzəm olaraq iştirak edir. IAEA 1975-ci ildən başlayaraq hər il bu cür konfranslar keçirir. Ötən il konfrans İngiltərədə təşkil olunub. Azərbaycanın 2007-ci ildə MDB ölkələri arasında IAEA tərəfindən belə bir konfrans keçirilməsinə ilk ölkə olub.

IAEA-nın illik konfransı ölkəmizdə ikinci dəfədir təşkil olunur. Bu ilki konfransın iştirakçıları Azərbaycanla birgə 55 ölkədən 300-dən çox nümayəndə iştirak edir.

Konfransın rəsmi açılış mərasimində Azərbaycan Respublikasının dövlət himni səsləndirilib.

Tədbirdə IAEA prezidenti Rendi Bennett rəhbərliyi oldu. Uzun müddət əvvəl assosiasiyanın məqsədinin təhsilin qiymətləndirilməsi elmi və təcrübəsinin inkişafına peşəkar mübadilə vasitəsilə kömək etməkdən ibarət olduğunu bildirib. Vurğulayıb ki, tədbir əvvəlcədən Azərbaycan Respublikası Dövlət Mətbəhan Mərkəzi IAEA-nın mövzularla zəngin konfransın Azərbaycanla birgə təşkilatçısı olduğunu, üçünə sənədlər, çalınmış bədii Dövlət Mətbəhan Mərkəzi maraqlı və informativ elmi proqram, habelə Xəzər dənizinin sahilində yerləşən gözəl Bakı şəhərində bir sıra sosial tədbirlərlə yəqin hazırlanmış.

IAEA 2019 təhsilin qiymətləndirilməsini necə inkişaf etdirə bilər? cəmiyyətimizə nə fayda? stimullaşdırma? mübadilə? ilə dolu xüsusi bir konfrans verə bilər.

Konfransın "Qiymətləndirmə və qərarvermə fərdi və institusional həlli yolları" mövzusu apardığı məzəni araşdırma və təbiiq etdiyimiz təcrübənin mərkəzində qiymətləndirmənin məqsəd və istifadəsini qoyur.

Qoy bu konfrans zəngin ideya və diskussiyalarla, habelə təvəqquf edən cəmiyyətimizə zəngin qarşılıqlı əlaqələri yadda qalsın. Təhsilin səmərəliliyini artırmaq və dünyanı daha da yaxşılaşdırmaq nəminə birgə iştirakçılarımız kömək etsin. Rendi Bennet konfrans iştirakçılarına məhsuldar və xoş həftə arzulayırıq.

Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyasının humanitar siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Fəxrəddin Əliyev Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın Təhsilin Qiymətləndirilməsi üzrə Beynəlxalq Assosiasiyası 45-ci illik beynəlxalq konfransının iştirakçılarına ünvanladığı təbrik məktubunu oxuyub.

Tədbirdə qatılıb edən Dövlət Mətbəhan Mərkəzinin Direktorları arasında Məleykə Abbaszadə konfransın Bakıda ilk dəfə 2007-ci ildə keçirildiyini xatırlayaraq deyib: "Vətəni tədbirimizdən artıq 12 il keçib. Bu müddət ərzində həmişə biz dəyişmişdik, həmişə dünya bir çox yeni nəşr, mədəni və texnoloji yeniliklərin təsirində mürəkkəblənib. Bütün bunlar da öz növbəsində öyrənməyi, öyrənməyi və ümumilikdə təhsilə təsirsiz ötürməyi, bu cür böyük dəyişikliklər, heç ümumiyyətlə təhsildə qiymətləndirməni dəyişməyi, sərbəst olmağı, artıq qabiliyyətdir ki, qiymətləndirməni təhsildə aktuallaşdırma prioritetlərindən birini çevrilib və bu sahədə islahatları aparırıqlar. Bu islahatlar müzakirə mövzularından biridir.

Nailiyyətlərin nəyə və bu barədə ictimaiyyəti hesabat verilməsi, uşaqların həyat imkanları, genişləndirmək məqsədilə mövcud resurslardan istifadə, barədə siyasətçiləri və cəmiyyəti əlaqələndirən məlumatlandırma biləcəklərini azsayıl vasitələrdən biri kimi görünür.

Keçmiş təcrübə və ötən il Oksfordda "Qiymətləndirmə və böyük verilənlər" mövzusu üzrə keçirilən konfransın nəticələri nəzərdə tutulmuş səsəslənən sözlər, bilirik, kəşf, qiymətləndirmə zamanı məlumatların azlığı, qarşıya çıxan problemlər arasında yer almır. Çünki əslində kəşf hallarda aydın qərar qəbul etmə üçün kifayət qədər çox məlumat bazası olub. Buna görə də bu ilki konfransın mövzusunu daha çox müzakirə, ehtiyac duyulan istiqamətdə - "Qiymətləndirmə və qərar qəbul etmə" kimi müəyyənləşdirdik.

Məhəmməd baxışından, institusional islahat vasitəsilə kimi təhsildə qiymətləndirməni təvəqquf edən yəni yaxşı qiymətləndirməni tədqiqatçıların və siyasətçilərin konfransın məqsədini təstiq etdik. Onlar sizin qiymətləndirməni nəzərdə tutulmuş qərar qəbul etmənin müxtəlif perspektivlərini müzakirə edə bilərlər. Bu səraya ibtidai təhsildə, test, dil bilikliyi, qiymətləndirilməsi, qiymətləndirmə sistemi, sinif qiymətləndirməsi, qiymətləndirməni fəlsəfələri, qiymətləndirmənin yoxlanılması, sistemləri, qiymətləndirmənin tərtib olunması, müəllimlərin sertifikatlaşdırılması, Həmçinin qərar qəbul etmənin siyasətinə formalaşdırılması, ali təhsil, qiymətləndirmə strategiyaları, müəllimlərin inkişafı, psixoloji qiymətləndirmə, müəllim hazırlığı və qiymətləndirməni yazdırmağın qiymətləndirilməsi, validlik, qiymətləndirmə

metodlar?, müqayisəli tədqiqatlar, diaqnostik qiymətləndirmə, qiymətləndirmə standartları, testdə keyfiyyət təmin olunması, seçim üçün qiymətləndirmə, texnologiya, qiymətləndirmə islahatları, qiymətləndirmənin təbiiqi modeli, rəqəbul proqnozları, regional inkişaf müzakirə olunacaq əsas mövzulardır.

Bundan əlavə, biz, Astana Dövlət Qulluğu üzrə Regional Xəbərlərində stəklənən dövlət qulluğu panelini də bəliki proqrama daxil etmişik. Ümid edirik ki, panel sessiyaları və müzakirələr intellektual baxımdan stimullaşdıracaq və faydalı olacaqdır.

Biz yeni ideyaların yaranmasında qarşılaşdığımız mərkəzlərin qurulmasında çox maraqlıyıq. Biz buna hazır mı? günü Cambridge Assessment (Kembriç Qiymətləndirmə) ilə tərtibatı qəzəi imzalamla bəlayır. Biz təhsildə qiymətləndirmə üsullarının təbiiqi ilə əlaqədar olan hər bir kəsə mərkəzlə qətməyə hazırdır və bunu səbərsizliklə gözləyirik.

Tərtibatları mən, sponsorları mən və bütün bizdə stək olanlarla birgə sizin Bakıya bu gəlişinizi xoş xatırlayırıq? zəngin və unudulmaz etməyinizə qəladır?

Bu həftə burada toplaşan və Bakıda yəni təhsilin qiymətləndirilməsi üzrə müzakirələr mərkəzinə çevirən hər bir kəsə dərin təşəkkürümü bildirirəm.

Təhsil naziri Ceyhun Bayramov ölkəmizdə bu cür nüfuzlu tədbirin təkilinin həmişəyini vurğulaydı. Diqqətə çatdırək ki, Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası nən əsas istiqamətləri sərəsəndə sərətiyəyə səsələnən təhsil məmununun və yeni təhsil idarəetmə sisteminin yaradılması, ali təhsil müəssisələrinin təhsil-tədqiqat-tədqiqat-innovasiya mərkəzlərinə çevrilməsi və yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanması nən təmin edilməsi, rəqəbət qabiliyyəti mütəxəssislərin yetişdirilməsi, həmişənin təhsilin beynəlmiləl tədirilməsi imkanları nən geni tədirilməsi önəmli məsələlərdir. Son 6 ildə təhsilin keyfiyyətində xeyli irəliləyiş əldə edilib. Əldə olunan nailiyyətlərin gedi-atənə ölçməki üçün Azərbaycan bir sərə beynəlxalq qiymətləndirmə tədqiqatlarında iştirak edir. "Progress in International Reading Literacy Study" (PIRLS) oxu bacarmı nən inkişafı üzrə beynəlxalq tədqiqat nən ticətlərinə görə Azərbaycanın ağır dərəcəli oxu bacarmaları 2011-ci ilin müvafiq göstəricisi ilə müqayisədə 462 bəldən 472 bəla yüksəlib və ya 10 bə artmışdır.

Azərbaycanda məktəbdə təhsil səviyyəsinin inkişafı istiqamətində mühüm addımlar atılır. Son üç ildə 5 yaşı uşaqların məktəbdə təhsil cəlb göstəricisi 24 faizdən 75 faizə kimi artmışdır.

Ölkə ölkəmizdəki mərkəzlə tədirilmə imtahan modelinin yüksək səviyyədə tərtibatı və rəqəbət əldə etməsi baxımdan həlledici rolə olub.

Milli Millitədris proqramları gələcək mərkəz bazar nən ehtiyaclar nən ödəmə, öyrənən rəndirədrifə nənə və xoşbəxtliyinə nail olma ə xidmət edir. Bu məqsədlə üçün qiymətləndirmə siyasəti əsas aparıcıdır.

Təhsil sistemini dünyada bə verən sürətli dəyişikliklərə uyğunlaşdırmaq əsas istiqamətlərdən biri olmalıdır.

ənənəram ki, konfrans həm məzən bə sahədə nən yaxşı təcrübələririmizi bölüşməyə qərarlaşdırmış məzə ümumi problemləri müzakirə etməki üçün bir platforma olacaqdır.

Xarici Xariciləri nənəzirinin müavini, ADA Universitetinin rektoru, sərə Hafiz Paşayev bildirib ki, konfrans nən gündəmində duran məsələlər, o cümlədən qiymətləndirmə proseslərində texnologiyaların rolə, imtahan proseslərinə əid psixoloji tədqiqatları nən artarması, təhsildə müəllimlərin yeri universitetlərin gündəlik işinə bilavasitə təsir edir.

Rektor vurğulaydı ki, təhsildə tərtibat və ətibərli qiymətləndirmə prosesinin inkişafı üçün Azərbaycan həmişəyini irəliləyişlər əldə edib - sovet dönmində nən qalan subyektiv və qərzli qiymətləndirmə bilik və qabiliyyətləri aydınlaşdırən imtahan sistemi ilə vətərlənub. Məhz bunun nən ticəsində ölkədə həmişə universitetlərin keyfiyyəti, həmişə onları nən məzun etdiyi insan kapital nən səviyyəsi müvafiq kəldə qalxmışdır.

ADA Universitetinin təcrübəsi ilə bölüşən Hafiz Paşayev qeyd edib ki, onun rəhbərlik etdiyi ali təhsil ocağı ölkədə bəkalavir proqramları nən qəbulda beynəlxalq SAT imtahan nən nən ticətlərini nən zərər alan ilk universitet idi. SAT nən ticətləri ADA-nən rəz qəbulu prosesində tərtib olunan digər sənədlər və daxili müsahibmə rəhləsinin nən ticətləri ilə

birg? n?z?r? al?n?r. Haz?rda bu t?crüb?d?n ölk?nin dig?r universitetl?rind? d? istifad? olunur.

H Hafiz Pa?ayev diqq?t? çatd?r?b ki, ADA Universiteti davaml? olaraq Dövl?t ?mtahan M?rk?zi il? i?l?y?r?k ölk?d? imtahan sisteminin t?kmill??dirilm?si üçün yeni yollar v? üslublar üz?rind? çal???r. Buna misal kimi, imtahanlar z zaman?istifad? olunan suallar?n abituriyentl?rin m?ntiqi v? t?nqidi dü?ünc? t?rzini yoxlama?a istiqam?tl?ndirildiyini göst?rm?k olar. Bel?likl?, t?l?b?l?r ?zb?rçilikd?n uzaqla?araq, t?hlil v? t?nqid kimi vacib qabiliyy?tl?ri inki?af etdirirl?r. Bundan ?lav?, ADA Universiteti ölk?d? ilk d?f? olaraq orta m?kt?bin ?h?miyy?tini vur?ulamaq m?qs?dil? pilot layih?si ç?rçiv?sind? ali t?hsil? q?bul imtahanlar?n? orta t?hsild?n m?zun imtahanlar?n?n n?tic?l?ri il? birl??dirdi. Bel? ki, bu ild?n f?aliyy?t? ba?layan ADA M?kt?binin m?zunlar? ADA Universitetinin bakalavr pill?sini? m?kt?bin yekun daxili orta bal qiym?tl?ndirm? sistemi (Cumulative Grade Point Average) ?sas?nda q?bul olunacaqlar. Hafiz Pa?ayev bu yeniliyin d? d? ölk?nin t?hsil sistemin? müsb?t meyill?rni g?tir?c?yin? inand???n? dedi v? bildirdi ki, ADA Universiteti dataya ?saslanan t?hlil n?tic?sind? q?bul prosesini daha da t?kmill??dirm?k üçün Dövl?t ?mtahan M?rk?zi il? ?m?kda?l?qda humanitar v? texniki elml?r üzr? bilikl?ri qiym?tl?ndir?c?k vahid imtahan?n institusional h?lli yollar?n? axtaracaq. Bu da m?kt?bil?ri ?lav? mü?lliml? m????ul olmaq z?rur?tind?n azad ed?c?k.

Orta m?kt?b mühitinin vacibliyini diqq?t? çatd?ran rektor Pa?ayev vur?ulad? ki, sinif mühiti t?k ?agirdl?r? bilik v? bacar?q verm?k üçün deyil, h?m d? v?t?nda? haz?rlayan mühit kimi labüddür.

ADA Universitetinin rektoru konfrans müzakir?l?rinin n?tic?l?rinin dünyan?n h?r yerind? t?hsilin keyfiyy?tinin qald?r?lmas?na xidm?t ed?c?yin? inam?n? ifad? edib.

Aç?l?? m?rasimind? Kolumbiya Universitetind?n (AB?) Amra Sabik-El Rayessin videomüraci?ti t?qdim olunub. Müraci?td? Amra Sabik-El Rayess 2018-ci ild? AB? Departamenti v? Azərbaycan T?hsil Nazirliyi t?rfind?n ölk?miz? i??d?v?t edildiyini, burada ara?d?rmalar apard???n? xat?rlad?b. Müraci?td? Azərbaycan t?hsilin inki?af?na, t?hsild? qiym?tl?ndirm?y? xüsusi ön?m verildiyi, test praktikas?n?n u?urlu oldu?u, t?hsil sisteminin üzl??diyi çə??r??lara uy?um olaraq t?dbirl?r h?yata keçirildiyi vur?ulan?b.

KorKonfransda Böyük Britaniyan?n Durham Universitetinin professoru Piter Timski?lkin qiym?tl?ndirm?nin üstünlüyü: ibtidai t?hsild? potensial?n v? inki?af?n ölçülm?si" mövzusunda ?sas-m?ruz? il? ç?x?? edib. O, m?ruz?sind? ilkin t?hsild? bilik v? bacar?qlar?n s?m?r?li qiym?tl?ndirilm?sini t?kil etm?yin z?ruriliyini bildirib. Qeyd edib ki, t?hsil proqramlar?n? kindikind?n daha q?tiyy?tli ??kild? itrtib etm?kl? f?rdi probleml?r yaranmam??dan ?vv?l onlar? mü?yy?nl??dirib aradan qald?рмаq mümkün olar. Növb?ti il ikinci bir qiym?tl?ndirm?nin apar?lmas? daha ciddi ??kild? t?l?b?l?rin xüsusi ehtiyaclar?n?n mü?yy?n edilm?sini, onlar?n il ?rzind? ?agird, m?kt?b v? ölk? s?viyy?sind? hesab, oxu, sosial v? fiziki inki?af sah?l?ri üzr? inki?af s?viyy?l?rini ölçm?y? köm?k ed?c?k. Yet?rli s?viyy?d? olmayan TIMSS (Riyaziyyat v? T?bi?t Elml?ri üzr? Beyn?lxalq Qiym?tl?ndirm? Proqram?) v? PISA (Beyn?lxalq ?agird Qiym?tl?ndirilm?si Proqram?) kimi t?hsil nailiyy?tl?rinin qiym?tl?ndirilm?si t?dqiqatlar?na güv?nm?kd?ns?, ilkin qiym?tl?ndirm?nin düzgün apar?lmas? bütün t?hsil sisteml?rinin t?sirinin d?y?rl?ndirilm?si üçün t?m?l rolunu oynayacaq.

Piter Timsin fikrinc?, dünyada t?hsil sah?sind? yüzrl? ilkin qiym?tl?ndirm?nin f?aliyy?t göst?rdiyi bir dön?md? niy? bu sah?d? böyük ir?lil?yi?l?ri görm?diyimizi ayd?nla?d?рмаq a?labatand?r. Cavab is? budur ki, qar??la?d???m?z çə??r??lar son d?r?c? ciddidir. Bunlar?n s?ras?nda bir neç? ?sas olan a?a??dak?lard?r; u?aqlar?n diqq?t? yay?n?ql??? (q?sa q?sa konsentrasiyas? dövrü), onlar?n çoxunun ilkin t?hsil? ba?layark?n oxuya v? yaza bilm?m?si, müvafiq m?kt?b?qd?r t?dris plan?n?n olmamas?, cavabdehlik üzr? testin m?nf?n?tic?l?ri v? u?aqlar?n bilik v? bacar?qlar?n?n ibtidai t?hsil üzr? ekspertl?r t?rfind?n d?y?rl?ndirilm?sini qar?? geni? yay?lm?? narazil?q.

Bu Bu ya?da q?sa, lakin daha ?hat?li qiym?tl?ndirm? apar?lmal?d?r. Bu qiym?tl?ndirm?ni aparar??xsini kimliyind?n as?l? olmayaraq prosesin eyni n?tic?l?ri olmal?, h?m d? müxt?lif dill?r v? m?d?niyy?tl?rl? müqayis? edil? bil?n olmal?d?r. H?min qiym?tl?ndirm? prosesi mü?lliml?rin d?r??b?tni qazanmal?d?r. Bu m?qs?d? tam nail olunmasa bel?, bu qiym?tl?ndirm? n?yin üz?rind? çal??mal? oldu?umuzu nümayi? etdirir.

Piter Tims ir?li sürdüyü fikirl?ri konkret nümun?l?rl? ?sasland?r?b.